

Kultúrne dedičstvo Gemera a Malohontu a jeho sprístupňovanie (Interdisciplinárna konferencia venovaná gemersko-malohontskému regiónu)

Petra Rusňáková

Ústav hudobnej vedy SAV, Ústav slovenskej literatúry SAV a Slovenská botanická spoločnosť pri SAV v spolupráci s Osvetovým centrom vyšehradskej kultúry Jelšava, Creative Europe Desk Slovensko, Katedrou zoológie UPJŠ Košice, mestom Jelšava a Quirinus, o. z., participovali na príprave interdisciplinárnej konferencie *Kultúrne dedičstvo Gemera a Malohontu a jeho sprístupňovanie*, ktorá sa konala 15. a 16. novembra 2018 v priestoroch Osvetového centra vyšehradskej kultúry v Jelšave. Konferencia bola výstupom projektu APVV-17-0161 Zaneďbané súvislosti. Príležitostné žánre v slovenskej literatúre v 16. – 18. storočí.

Podujatie bolo rozdelené do dvoch častí. V prvej, odbornej časti Natália Urblíková (Creative Europe Desk Slovakia) viedla workshop *Projekt ako zmena* určený predovšetkým pre regionálnych kultúrnych pracovníkov. Priblížila v ňom proces tvorby projektového cyklu, pričom akcentovala spôsob praktického uplatňovania vedeckých poznatkov pri podpore regionálneho rozvoja.

Druhá časť konferencie mala vedecký ráz. Stretli sa na nej bádatelia z Ústavu slovenskej literatúry SAV, Ústavu hudobnej vedy SAV, Ústavu krajinnej ekológie SAV, Botanického ústavu SAV, Katedry slovenskej literatúry a literárnej vedy FF UK, Katedry archeológie FF UK, Prešovskej univerzity v Prešove, Katedry drevených stavieb Drevárskej fakulty TU Zvolen, Katedry fytoológie TU Zvolen, Botanickej záhrady UK,

z Múzea Betliar, z Múzea Prvého slovenského gymnázia v Revúcej a Banického múzea v Rožňave. Rozdelená bola celkovo do šiestich blokov.

Úvodný blok otvoril príspevok *Kultúrny život v Rožňave v druhej polovici 19. storočia*, v ktorom Valéria Pulenová predstavila besedné, hudobné, spevácke či divadelné spolky, prostredníctvom ktorých sa vzťahoval rožňavský kultúrny život. Sylvia Holečková (Banické múzeum, Rožňava) predniesla referát *Kálmán Tichy a muzeálna činnosť v Rožňave do roku 1945*, v ktorom predstavila riaditeľa Mestského múzea v Rožňave K. Ticheho. Venovala sa tiež úlohe a postaveniu Mestského múzea v Rožňave v kultúrnom živote mesta a v rozvoji vzdelanostnej úrovne jeho obyvateľov. Problematiku výskumu historických štruktúr poľnohospodárskej krajiny a prezentáciu zaujímavostí z oblasti Gemera a Malohontu priniesli Jana Špulerová a Daniela Hutárová (Ústav krajinnej ekológie SAV) v prednáške *Historické štruktúry poľnohospodárskej krajiny v oblasti Gemera a Malohontu*. Druhý blok konferencie otvorila Júlia Dudášová (Prešovská univerzita, Prešov) s príspevkom *Významný príspevok gemerského rodáka prof. PhDr. Štefana Tóbika, CSc. K poznaniu gemerských nárečí*, v ktorom prezentovala prvé vydanie knihy *Gemerské nárečia I/časť prvá* (úvod – členenie – charakteristika) predstaviteľa zakladateľskej generácie slovenskej jazykovedy a dialektológie. V prednáške *Hudobnoregionálny výskum na Slovensku z aspektu historickej*

muzikológia Janka Petőczová (Ústav hudobnej vedy SAV) upriamila pozornosť na nové výzvy, ktoré v súčasnosti stoja pred slovenskou hudobnou historiografiou v súvislosti s uchopením mnohovrstevnosti výskumu hudobných dejín v strednej Európe a na Slovensku v historicky sa meniacich teritoriálnych hraniciach. Peter Ruščin (Ústav hudobnej vedy SAV) v príspevku *Edícia Cithary Sanctorum Daniela Sinapia-Horčičku z roku 1684 ako hudobný prameň* analyzoval Horčičkovu redakciu nápevov kancionála *Cithara Sanctorum* (išlo o štvrté znovotované vydanie tohto kancionála), ktorá spočívala v kombinácii tradicionalistických aj modernizačných prvkov v notácii i hudobnom štýle. Zaoberal sa aj otázkou možného Horčičkovho autorstva niektorých melódií. Prvý deň konferencie uzavrela vedecká kaviareň venovaná osobnosti revúckeho polyhistora Gustáva M. Reussa, ktorú v budove Prvého slovenského gymnázia v Revúcej zorganizovalo MsKS Revúca.

Druhý deň konferencie sa začal referátom *Revúcky zvon Quirin*, v ktorom Stanislav Kršňák a Róbert Slíž priblížili problematiku datovania tohto zvona a jeho osud. Súčasťou ich prezentácie bol aj odliatok modelu tohto zvona, ktorého autorom je R. Slíž. Petra Rusňáková (Ústav slovenskej literatúry SAV) v príspevku *Príležitosť ako motív cesty* rozoberala „príležitosť“ v cestopisnej literatúre v 17. storočí. Predstavila aj cestopisný denník Juraja Thurza, ktorý si viedol v roku 1597 počas cesty z Uhorska do Benátok a späť, kam cestoval pri príležitosti korunovácie manželky benátskeho dóžu. Cieľom príspevku „*Príležitosť*“ v tvorbe Martina Laučeka Timotey Vráblovej (Ústav slovenskej literatúry SAV) bolo oboznámenie s poetikou básní Martina Laučeka a s možnosťami ich interpretácie. V druhom bloku Lenka Rišková (Ústav slovenskej literatúry SAV) v prednáške *Obraz ženy v príležitostnej poézii z konca 18. storočia – Katarína Šramková* analyzovala atribúty, ktoré slúžili na zobrazenie ženy v príležitostnej pohrebnej básni autora Pavla Šramka. Pavlovi Šramkovi bol venovaný aj príspevok Martina Braxatorisa (Ústav slovenskej literatúry SAV) *Česko-sloven-*

ská gramatika (Liternice) Pavla Šramka a jazyk jeho príležitostnej tvorby. Príspevok zasadzoval jazyk Česko-slovenskej gramatiky (*Liternice*) a tiež Šramkovej príležitostnej tvorby do kontextu ortografického vývinu vernakulárneho jazyka a slovenských i regionálnych výslovnostných špecifik. Tretí blok patril významnému revúckemu rodákovi, lekárovi, botanikovi, historikovi, národopiscovi, etnografovi a zakladateľovi slovenskej literárnej fantastiky Gustávovi Mauríciovi Reussovi. Lucia Oravec Koreňová (Múzeum Prvého slovenského gymnázia v Revúcej) sa v príspevku *Gustáv Maurícus Reuss – revúcky žurnalista* sústredila na viaceré aspekty žurnalistickej práce tohto významného vzdelanca a revúckeho rodáka. Cieľom príspevku *Botanické dielo Gustáva Reussa v lokálnom národnom a európskom kontexte* Judity Kochjarovej (Katedra fytoľógie, TU Zvolen), Jána Klimenta (Botanická záhrada UK) a Anny Bérešovej-Guttovej (Botanický ústav SAV) bolo zhodnotiť viaceré aspekty prínosu botanického diela G. Reussa, ktorý sa významnou mierou zaslúžil o vznik slovenskej botaniky ako samostatnej vednej disciplíny. Knižne vydané Reussovo dielo *Kvetná Slovenska* (1853) predstavili ako publikáciu, ktorá je svojím vedeckým významom prínosná nielen v regionálnom, ale aj v širšom európskom kontexte.

Záverečný blok otvoril Andrej Štafura (Ústav hudobnej vedy SAV). Prednáška *Poznámky k historickým organom dolného Gemera* mapovala stav prieskumu a výskumu gemerských historických organov. Cieľom príspevku Martina Čulíka (Katedra drevených stavieb Drevárskej fakulty TU Zvolen) *Priestorová akustika sakrálnych stavieb* bola analýza problematiky výskumu meraní akustických parametrov v tých objektoch na Slovensku, kde sa prezentuje organová hudba. Na záver posledného bloku konferencie zaznela prednáška *Možnosti datovania neskorostredovekých parametrov na príklade epitrahilu* Petra Bartu (Katedra archeológie FF UK), ktorý v nej rozoberal metodológiu dendrochronologickej metódy pri určovaní veku tkanín a vyšivacích komponentov na unikátnej liturgickej pamiat-

488 ke byzantského obradu, jedinej svojho druhu, ktorá sa na Slovensku zachovala.

Interdisciplinárny charakter konferencie umožnil vedcom participovať v podnetnej vedeckej diskusii. Významné pamiatky a osob-

nosti Gemera a Malohontu poukazujú na kultúrnu bohatosť dedičstva a zároveň aj súčasný potenciál daného regiónu. Ku kultivovanému rázu podujatia prispel aj koncert zboru Quirin v Evanjelickom a. v. kostole v Jelšave.

Mgr. Petra Rusňáková
Ústav slovenskej literatúry SAV
Dúbravská cesta 9
841 04 Bratislava
Slovenská republika
e-mail: petra.rusnakova@savba.sk